

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 4.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2015. május 4. 8:00

I. SZÖVEGÉRTÉS

Időtartam: 60 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Fontos tudnivalók

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon!

Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesírássra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Eredményes munkát kívánunk!

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

Grendel Lajos: *A modern magyar irodalom története. Bevezetés*

(1) „Az irodalomhoz nem kis pofa kell. Úgy látszik, mégis van hozzá pofám” – olvasom Kukorelly Endre egyik kötetének fülszövegében. Ugyanezt elmondhatom én is, megtoldva azzal, hogy az irodalomtörténet-íráshoz még ennél is nagyobb pofa kell, különösen akkor, ha ezt a merényletet egy „aktív” író követi el, beöltözve néhány esztendőre tudósnak. Szolgáljon mentiségemre, hogy több mint egy évtizede a 20. századi magyar irodalom történetét adom elő a pozsonyi Comenius Egyetemen, s ez az arcátlanság életem egyik legszebb kalandja. Valamelyes ismereteim e korszak magyar irodalmáról, természetesen, korábban is voltak, elvégre az író olvasó lény is, illik ismernie a magyar és a világirodalom jelentős műveit. Ám, már ezek újraolvasása is szerzett meglepetéseket, hiszen – ugye minő korszakalkotó felfedezés...! – az ember ugyanazt a könyvet másképpen olvassa „szegény kisgyermekként”, másképpen „bús férfiként”, és megint másképpen élete alkonyán, amikor úgy véli, nagy meglepetések már nem érhetik! Hát bizony érhetik! Azt is meghökkenve látja, milyen sok kiváló szerzőt hanyagol el ilyen vagy amolyan okból a többnyire hálátlan utókor, holott természetes lenne helyük a kánonban. Persze erre a hiányosságra könnyen találhatunk igazolást. Azt, hogy, ha tetszik, ha nem, s bárhogy is kapálódzunk ellene, bizonyos fokig mindig is foglyai leszünk a saját időnknek, a jelen kor ízlésének és divatjainak. Egyik pozsonyi irodalmi estjén Kibédi Varga Áron arról elmélkedett, hogy egy korszak irodalmát vizsgálva, célszerű azt két optikán át szemlélni: a tárgyalt korból és a jelen felől.

(2) De hát irodalomtörténet-e a szó hagyományos értelmében ez a több száz oldalas könyv? Nem az én tisztem válaszolni erre. Azt bízást állíthatom, hogy nem élménybeszámoló, illetve ha részben az is, csak legutolsósorban. És kihez akar szólni? Mindenkihez, mondhatnám lelkesen, de, sajnos elmúltam már húszéves. Akkor hát a könyvek barátaihoz. Ez meg fellengzős kijelentés, és különben is, *miféle* könyvek barátaihoz? Tehát a szakemberekhez: költőkhöz, írókhoz, irodalomkritikusokhoz, irodalomtörténészekhez, pedagógusokhoz, diákokhoz? Is. De másokhoz is. Az olyan nem szakmabeliekhez, akik olykor szívesen elolvasnak egy-egy modern magyar regényt, novellát, *horribile dictu*¹: verseket is, s nem kötelező penzumból². Hogy hányan vannak, bevallom, fogalmam sincs. Nos, akár kevesen vannak, akár még kevesebben, főként velük szeretnék így, látatlanban és ismeretlenül eszmét cserélni. A 20. századi magyar irodalomnak azokról a műveiről, amelyek, megítélésem szerint, az idő múlásával sem veszítettek érdekességükből, eredetiségükből, párbeszédképességükből. Megítélésem szerint... Ezzel azt akarom mondani, hogy nem állt szándékomban megfellebbezhetetlen ítéleteket megfogalmazni, s hogy a könyv írása közben mindvégig tudatában voltam annak, hogy véleményem és értékítéletem *egy* csupán a több más lehetséges vélemény és értékítélet közül, hogy a megközelítésem és optikám csupán *egy* a lehetséges megközelítések és látószögek közül. Vagyis nem mentes a szubjektívizmustól, sem bizonyos fokú elkerülhetetlen önkényességtől, ahogy a szemrevételezett szerzők és műveik kiválasztása sem. Sok olvasó bizonyára hiányolni fog ebből a könyvből ismert és jól csengő neveket, akik nélkül a 20. század magyar irodalom története sosem lehet teljes. Mindenekelőtt néhány kiemelkedő dráma- és esszéíró nevét. Ez a könyv azonban csupán a modern magyar lírában és epikában végbement változásokkal, mozgásokkal, (át)alakulásokkal kíván foglalkozni, tehát ha több is, mint irodalomtörténeti bédekker³, kevesebb, mint amilyen egy *teljes* irodalomtörténet lehetne.

---

¹ *horribile dictu* (latin): még kimondani is szörnyű

² penzum: kiszabott munka, feladat

³ bédekker: útikalauz, útikönyv

(3) A beszédmód változásai és alakulásai foglalkoztattak ennek a munkának írásakor, az életműveken belül, illetve az adott korszak irodalmi kontextusa⁴ és nem utolsósorban a jelen felől nézve. Más szóval az érdekelt, ami, megítélésem szerint, a modernizmust megelőző irodalomtörténeti korszaktól szemléletében és beszédmódjában eltérő. Nyilvánvalóan ez további szűkítő szempont, amely a teljes 20. századi irodalmi panorámából kimetszi annak egy szeletét. Ha úgy tetszik, a középpontját. Azt, ami az irodalomtörténeti alakulásfolyamatban a meghatározónak bizonyuló tendencia volt. És nem is egy. A 20. századi magyar irodalom beszédmódjának karakterét a század elejétől napjainkig három paradigma⁵ egyidejű jelenléte formálta, a *nyugatosoké*, az *avantgárdé* és a harmincas évektől a *népi íróké*. Hatásuk a magyar irodalom alakulástörténetére nem mindig volt egyformán erőteljes és meghatározó, de a jelenkor irodalma felől nézve, nagyon kevés kivételtől eltekintve, többé-kevésbé e három paradigma valamelyikére a legtöbb kortárs mű beszédmódja visszavezethető.

(4) Irodalomtörténet-írásunk közmegegyezéssel a Nyugat 1908-as elindítását tekinti korszakhatárnak, a modernizmus nyitányának. Ám ez nem volt mindig ennyire nyilvánvaló. Magyar irodalomtörténetében nyolcvan évvel ezelőtt Szerb Antal a korszakhatárt korábbra tette. Hogy a modernizmus korszaka mikor zárult le, a nyolcvanas években-e, esetleg korábban, vagy nem is zárult le, ma még nehéz eldönteni. Annyi világosan látható, hogy a magyar lírában és a prózában a hetvenes és a nyolcvanas években végbement egy jelentős paradigmaváltás⁶. Az is bizonyosan állítható, hogy az irodalomtörténeti korszakhatárok a mi irodalmunkban sem esnek egybe a történelmiekkal. A magyar irodalom alakulástörténetében sem 1918–19, sem 1945, sem 1956, sem 1989 nem tekinthető korszakfordulónak, más szóval, az irodalom alakulástörténete öntörvényűbb volt a múlt században, mint gondolnánk, s ha nem is teljesen, de intakt⁷ tudott maradni a totalitárius ideológiák befolyásától. (Itt persze nem a mindenkori és kinevezett „hivatalos írókról” beszélek.)

(5) Száz esztendő. A 19. század végétől az 1980-as évekig. Mi történt a magyar lírában és prózában ebben a száz évben? Kik a modern magyar irodalom legfontosabb szerzői, és melyek a legjelentősebb művei? Nem az írói életművek mint olyanok az érdekesek számomra, hanem a lírai és epikai beszédmódok változásai. Nem az írók életrajza, hanem a szövegeik. A legrészletesebben azoknak a lírikusoknak és prózáíróknak a munkásságát elemeztem, akiknek a beszédmódja és poétikája a magyar irodalom alakulástörténetére, véleményem szerint, a legnagyobb hatással volt. Miről árulkodik hát ezeknek a nagy költőknek, íróknak a beszédmódja?

(6) Ha az irodalmat a létről szóló egyik lehetséges beszédnek tekintjük, márpedig én annak tekintem, akkor minden olyan nyelvet, írói beszédet, amely képes a banálison túlit, a felszínen, a láthatón túlit, vagyis az emberi létezés, az emberi egzisztencia mélyebb szerkezeteit láttatni, *korszerű* beszédmódnak tartok, függetlenül attól, hogy a mű szerzője milyen stílusirányzatnak, filozófiai vagy lélektani iskolának, netán ideológiának a híve. Más szóval, számomra minden ideológián és stílusiskolán túl, a művek vizsgálatánál – legyen az vers, kispróza vagy regény – a legelső szempont az volt, van-e a műnek *egzisztenciális tétje*⁸, képes-e és mennyire elmozdulni a részlegestől az egyetemes felé, képes-e az egyeditől az általánosig eljutni. Egzisztenciális tét nélkül az irodalom csupán értelmetlen játék, privát szórakozás.

⁴ kontextus: szövegkörnyezet, itt: tágabb összefüggés

⁵ paradigma: (*tud.*): tudományos világkép, egy adott korban és területen elfogadott / jellemző nézetek összessége

⁶ paradigmaváltás: változás az érvényes felfogásban / az érvényes, elterjedt felfogás megváltozása

⁷ intakt: érintetlen, sértetlen, ép

⁸ egzisztenciális tét: az emberi létezésre vonatkozó, az erről való gondolkodásra jellemző / gondolkodásból eredő

(7) Tudjuk azt is, hogy a magyar irodalom 1919 óta nem pusztán a magyarországi irodalmat jelenti. A trianoni békeszerződés következtében nagyszámú magyar ajkú lakosság került az új országhatárokon kívülre, ahol hamar megszervezte irodalmi és művészeti társaságait, szövetségeit, lap-, folyóirat- és kiadói hálózatát, nemegyszer mostoha körülmények és feltételek között. (Cseh)szlovákiai, romániai és jugoszláviai (szerbiai) magyar irodalomról beszélni lehetséges és részben indokolt is, de csak mint sajátos entitásokról⁹, amelyek az egyetemes magyar irodalom részei, s amelyet minden tudományos leírásnál találóbban fejez ki Illyés Gyula metaforikus ötágú sípja. E dolgozat írója számára evidencia¹⁰, hogy minden magyar nyelven írott szépirodalmi szöveg az egyetemes és oszthatatlan magyar irodalom része.

Forrás: Grendel Lajos: *A modern magyar irodalom története. Magyar líra és epika a 20. században*. Kalligram, 2010. 7–15. Rövidített, a feladathoz igazított szöveg.

1. Grendel Lajos a bevezetőben kettős minőségben mutatkozik be. Miként szolgálta, segítette ez a kettősség könyvének megírását? 1-1 olyan jellemzőre utaljon, amely csak az írói, illetve csak az egyetemi oktatói szerepére vonatkozik! (1)

a) író: _____

_____

1 pont	
--------	--

b) egyetemi oktató: _____

_____

1 pont	
--------	--

2. Milyen „meglepetéseket” okozott a szerzőnek a korszak műveinek újraolvasása? Említsen 2 tényezőt! (1)

_____

_____

_____

_____

2 pont	
--------	--

3. A szerző hosszasan értekezik arról, kihez akar szólni, kinek is ajánlja művét.

a) Nevezze meg a szerző által megjelölt célközönség két, eltérő, nagy csoportját! (2)

- _____

- _____

2 pont	
--------	--

⁹ entitás: létező

¹⁰ evidencia: magától értetődő tény

b) „És kihez akar szólni? Mindenkihez, mondhatnám lelkesen, de, sajnos elmúltam már húszéves. Akkor hát a könyvek barátaihoz. Ez meg fellengzős kijelentés, és különben is, *miféle* könyvek barátaihoz?” (2)

Miért veti el a szerző, hogy mindenkihez szóljon, sőt azt is, hogy a „könyvek barátaihoz” szóljon? Indokolja választát 1-1 érdemi magyarázattal!

---

2 pont	
--------	--

4. Grendel Lajos saját könyvét nem tartja „teljes irodalomtörténetnek”. Mivel indokolja ezt, illetve mivel indokolható a szerzői meghatározás? (2, 3, 5)

a) A vizsgált időtartam: _____

---

b) Műnemi-műfaji válogatás: _____

---

c) A szerzők kiválasztása és értékelése: _____

---

3 pont	
--------	--

5. A szerző több alkotóra, irodalomtörténészre is utal, köztük a következőkre: Kibédi Varga Áron, Szerb Antal, Illyés Gyula. Válaszoljon röviden, 1-1 érdemi közléssel a nevezettekre vonatkozó kérdésekre!

a) Miként érvényesíti a szerző irodalomtörténetében Kibédi Varga Áron felfogását az irodalmi művek megközelítéséről? (1, 3)

Kibédi Varga Áron felfogása: _____

Grendel Lajos felfogása: _____

---

2 pont	
--------	--

---

b) Miért idézi meg Grendel Lajos Szerb Antal irodalomtörténetét? (4)

---

1 pont	
--------	--

c) Illyés Gyula neve az utolsó bekezdésben kerül elő. Hogyan viszonyul a szerző Illyés 'ötágú síp' metaforájához? (7)

---

1 pont	
--------	--

6. A szerző szerint a kortárs magyar irodalomra három 20. századi tendencia („paradigma”) valamelyike hatott. Nevezze meg e három törekvést! (3)

- _____
- _____
- _____

3 pont	
--------	--

7. Irodalom és történelem viszonyát is taglalja a szerző. Mutassa be 2 tényezőt említve Grendel Lajos álláspontját! (4)

---

2 pont	
--------	--

8. Igaz vagy hamis? A megállapítások mellé írja az I (Igaz) vagy H (Hamis) betűjelet! (1, 4, 5, 7)

Megállapítás	I / H
A szerző 1908-at, a Nyugat indulását tekinti korszakhatárnak.	
Grendel könyvében önálló fejezetet kap a határon túli magyar irodalom.	
A szerző napjaink irodalmát már nem tárgyalja.	
Grendel szerint a befogadói életkor változása nem módosít a művek megítélésén.	
A művek értékelését részletes alkotói életrajzok kísérik.	

5 pont

9. A szerző idegen eredetű szavakat, nemzetközi műveltségyszókat is használ. A meghatározások mellé írja a szerző által használt kifejezést! (1, 6)

a) adott korban a legkiválóbbaknak tartott szerzők és művek összessége: _____

b) elcsépelet, lapos, közönséges, közhelyes: _____

2 pont

10. Egészítse ki értelemszerűen a Bevezetés információi, közléselemei alapján 1-1 szókapcsolattal az alábbi hiányos szöveget! (6)

A szerző az irodalmat a/z _____ beszédnek tekinti.

Korszerű beszédmódnak tart minden olyan nyelvet, írói beszédet, mely képes _____ láttatni.

Az irodalmi művek vizsgálatának legelső szempontja, van-e a műnek _____, képes-e elmozdulni a/z _____ felé.

E nélkül az irodalom csupán _____.

5 pont

11. Grendel Lajos bevezetőjét a közvetlenség, személyesség és a tudományos, tudományos-népszerűsítő igény egyszerre jellemzi. Nevezzen meg e kettősség érzékeltetésére 2-2 nyelvi, nyelvhasználati jellemzőt a szövegből vett példákkal!

a) a közvetlenség, személyesség

Nyelvi, nyelvhasználati jellemző	Példa

2 pont	
--------	--

b) tudományos, tudományos-népszerűsítő igény

Nyelvi, nyelvhasználati jellemző	Példa

2 pont	
--------	--

12. Meggyőzte-e Önt a Bevezetés? Ajánlaná-e elolvasásra Grendel Lajos művét? Összefüggő szövegében 2 érvel indokolja álláspontját!

---

4 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

	maximális pontszám	elért pontszám
I. Szövegértés	40	

---

javító tanár

Dátum: .....

---

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés		

---

javító tanár

---

jegyző

Dátum: ..... Dátum: .....

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 4.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2015. május 4. 8:00

II. SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is.

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan.

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól. A szövegbe is jegyzetelhet.

Fogalmazása 500–1500 szó (kb. 3–8 oldal) terjedelmű legyen.

Eredményes munkát kívánunk!

Érvelés

Írjon érvelő fogalmazást „Az idő a miénk” címmel! Fejtse ki e megállapítással kapcsolatos egyetértő, kételkedő vagy azt cáfoló érveit! Gondolatainak kifejtésében használja fel a hétköznapi tapasztalatait, Seneca* idézett gondolatait! Hivatkozzon három-négy irodalmi alkotásra is, és utaljon arra, hogy e példák mit és hogyan fejeznek ki az időhöz való viszonyunkról!

„Csakhogy nem az időnk csekély, hanem sokat elvesztegetünk belőle. Az élet elég hosszú, sőt bőségesen elegendőnek kaptuk a legjelentősebb dolgok véghezvitelére, ha az egészét jól osztjuk be; ha azonban dőzsölő és nemtörődöm magatartásunk következtében szétfolyik, ha semmi hasznos dologra nem fordítjuk, az utolsó kényszerhelyzet hatására csak a végén vesszük észre, hogy eltelt, amiről nem is fogtuk fel, hogy telik. Így van: nem rövidnek kapjuk az életet, hanem azzá tesszük; nem szűkében vagyunk, hanem tékozzoljuk. Mint ahogy a dús, királyi kincsek, mihelyt rossz uralkodóra szállnak, pillanatok alatt elherdálódnak, viszont bármilyen csekély vagyon, ha jó sáfárra bízzák, a használat révén növekedik, ugyanígy hosszúra nyúlik az életideje közülünk annak, aki jól gazdálkodik vele. [...]

Ragadj meg minden órát: az lesz az eredmény, hogy kevésbé fogsz függni a holnaptól, ha a máának nekifekszel. Míg halogatjuk az élet kötelességeit, elfut előlünk az élet. Minden a másé, kedves Lucilius, csak az idő a miénk.”

Forrás: *Az élet rövidegéről.* in: *Seneca prózai művei.* Második kötet. Szenzár Kiadó, Budapest, 2004..

Fordította: Bollók János. 237.o

Seneca leveleiből. Fordította is bevezetéssel ellátta Sárosi Gyula. Officina nyomda és kiadóvállalat. Budapest 1943. <http://mek.oszk.hu/10600/10634/10634.htm#3>

*Seneca (Kr.e. 4 – Kr.u. 65): ókori római filozófus.

VAGY

Egy mű értelmezése

Bodor Ádám (1936-) prózájának egyik jellemző vonása az elszemélytelenedett emberi kapcsolatok groteszk megjelenítése. Milyen megoldások juttatják érvényre ezt a szemléletmódot az *Állatkert* című novellájában? A művet értelmező kifejtésében figyeljen az alaphelyzetre, a családtagok viselkedésére, az elbeszélői hang stílusára és mindezek viszonyára!

Állatkert

A gépkocsiból hárman szálltak ki: Kovács Wladimir, szőke, kefefrizurás, zakóban, nyakkendősen, ötvenen valamivel felül, Kovács Vili, szőke, sima hajú, vászonnadrágban és tornaingben, ötvenen valamivel felül és a Kovács Wladimir felesége. A kocsit, amely farán EU jelzést viselt, ott maradt mögöttük a parkolóhelyen.

Elhaladtak egy sövény mellett, ami mögül sörösüvegek koccanása hallatszott, majd betértek a fák közé, ahol az avaros térség sétányá keskenyedett egy nyíl alakú zöld tábla alatt, amire ez volt kiírva: „Az állatkert felé!”

Kovács Vili Kovács Wladimir mellett haladt, és halkán azt mondta:

– Elég lett volna, ha csak ketten jövünk.

– Nyugodt lehetsz – mondta Kovács Wladimir jó hangosan –, egy vak hangot sem ért, és nem teszi magát. Ugye? – Kovács Wladimir felesége elmosolyodott, amivel azt kellett hogy jelezze, hogy tényleg nem ért semmit.

– Mert egyáltalán nem valami hangulatos dolog – mondta Kovács Vili.

– Kellemes kis erdő – mondta Kovács Wladimir, mint aki fölfedez valamit. – Kellemes kis erdő, liget, népliget, kis pagony, de esküszöm, nem emlékszem rá. Te emlékszel arra, hogy itt fák voltak, mert én nem, egyáltalán.

– Emlékszem – mondta Kovács Vili.

– Az utcára sem emlékszem, a restire sem. Semmire.

– Én nagyon is jól emlékszem – mondta Kovács Vili.

– Egészen egy bájos, csinos, kedves, nyugodt kis hely, egészen sikerült kicsi dolog. – A kapu elé értek. – Ó, én majd fizetek.

– Tessék – mondta Kovács Vili, és előreengedte a sógornőjét.

– Miért vagy ideges? – kérdezte Kovács Wladimir.

– Na menjünk – mondta Kovács Vili.

– Miért vagy te ideges egy ilyen nyugodt helyen?

– Azért – mondta Kovács Vili –, mert amikor idejövök, egyből elfog az idegesség, és nagyon jól tudom, hogy mitől van.

– Merre megyünk?

– Arra – mondta Kovács Vili, és elhaladtak a tengerimalacok, a fülesbaglyok, a mosómedvék és a rétisások ketrecei előtt.

A dingókutyáknál Kovács Wladimir megállt.

– Egy ilyet elfogadnék – mondta –, de azt hiszem, ezekkel foglalkozni kell, másként teljesen elvadulnak. És meg kellene szokni azt a vadszagukat is. Nekem pedig nem nagyon van időm. Érzed ezt a szagot?

– Na gyere, most már mindjárt ott vagyunk.

– Egészen kellemes kis hely – mondta Kovács Wladimir.

– Azt majd meglátod – mondta Kovács Vili.

– Érzelmes kis kölyök voltál te mindig. Kicsi érzelmes takonypóc, dilisen érzelmes.

– Dilisen, igen? – Kovács Vili egy lépéssel járt bátyja előtt, aki mögött felesége is lemaradt kissé.

– Na nézz csak oda – mondta egyszer csak Kovács Vili, és előremutatott, ahol három sétány találkozásánál kialakult az állatkert főhelye. Magas, hegyesen végződő vasrudakból szerkesztett kerítés mögött keleti stílusban épített, csempézett falú épület állott, egy-ötven magas, egy-ötven széles bejárattal. Kívül a felirat: Leo leo. Oroszlán. – Na látod?!

Kovács Wladimir az oroszánt figyelte, amely kissé félretartott, meg-megránduló fejfel, hátsó lábát fájosan húzva sétált körbe a kerítés mentén.

A fűben ülő férfit akkor pillantotta meg, amikor sétája közben az oroszán egy vonalba került vele. Hófehér, vállig érő haja volt, egyszerűen a fűben ült a kerítés mellett és a sétáló oroszánt nézte.

– Szabad a fűben ülni? – Ennyi szaladt ki a Kovács Wladimir száján. Aztán Kovács Vili felé fordult. – Elég gethes állat. Elég trampli. Ezt nézi? Ezzel tölti az idejét naphosszat?

– Na látod? – mondta Kovács Vili. – Csak ül és nézi, és nem csinál semmi egyebet.

Kovács Wladimir elment a kerítésig, ott állt egy darabig.

– Mibe kerül nálatok egy ilyen állat? Gondolom, elkérnek érte vagy negyven ezrest, még ha ilyen idegbajos is. – Kovács Vili fagyott mosollyal nézett Kovács Wladimir arcába.

– Nem eladó – mondta.

– Ha megfordul, odamegyek – mondta gyorsan Kovács Wladimir –, mit mondjak neki?

– Nem fordul meg.

– Miért nem fordul meg?

– Mert nem szokott.

– És mit mondok neki? Hogy apu, megérkeztem?

– Kovács úr. Azt mondok.

– És ő erre mit fog mondani?

– Nem fog mondani semmit.

Kovács Vili most hirtelen megfordult, szemöldöke, mint egy elzékenyült gyermeknek, megrándult, kezével simította ki elboruló arcát.

– Gyere – mondta, és belekarolt a sógornőjébe, elcipelte egy padig, és leültek. – Gyere, beszélgessünk. – Kovács Wladimir felesége elmosolyodott. Kovács Vili is elmosolyodott, szárazon és fenyegetően és azt mondta: – Utállak. Mindkettőtöket utállak. – Aztán kimerülten elhallgatott.

– Egész furcsa, milyen csend van, hogy itt micsoda nyugalom honol – mondta Kovács Wladimir, miközben melljük telepedett. – Ilyet már rég nem éreztem. Hol kap az ember manapság ennyi csendet és ilyen jó levegőt? Mit kutyagol az ember, hogy találkozzék egy kicsit a természettel. És ez az oroszán. Végül is egy oroszán az egy oroszán, nem kutyagumi, nem bizony. És ki tudja? Ki tudja, ha időm és lehetőségem lenne, talán elüldögnék én is itt békésen... De nekem semmire sincs időm.

Kovács Vili felállt.

– Nekem kezd beleköltözni az a dolog a lábizmaimba – mondta csendesen –, ilyenkor mennem kell.

– Nem volt lelkem megzavarni – mondta Kovács Wladimir –, esküszöm, nem tudtam, na.

– Ennyi volt – mondta Kovács Vili, amikor a többiek is felálltak, fél arcával rámosolygott a sógornőjére, majd hirtelen átnyúlt előtte és lerántotta Kovács Wladimir karját a fényképezőgéppel.

– Az oroszánt fényképezem – mondta Kovács Wladimir –, a srácoknak, mert ennél gethesebb, tramplibb oroszánt biztos nem láttak.

– Kezdek lassan kihűlni – morogta magában Kovács Vili, amikor visszafelé menet utolérték.

– A dingo kutyákat még egyszer látni szeretném – mondta Kovács Wladimir. – Jártál már Ausztráliában? Itt azt írja, hogy odavalósiak ezek a kutyák. Ott mindenféle furcsaság megterem, emlős madarak, mindenféle kenguruk, egyebek.

– Nem jártam Ausztráliában – mondta Kovács Vili –, bizony isten.

– És amikor lehull a hó, hova lesz az oroszlán? – kérdezte Kovács Wladimir, amikor már a kerthelyiség sővénye mögött itták a sörüket. – Mi lesz, ha lehull a hó?

– Utállak – mondta Kovács Vili. – A feleségedet is utálok. Szerencsétlenségünkben csak utálni tudlak.

– A feleségemet én is utálok – mondta Kovács Wladimir, amikor felálltak az asztaltól, és mosolygósan és kérdőn hátba veregette az asszonyt.

– Es war ganz nett – felelte Kovács Wladimir felesége, amin körülbelül azt érthette, hogy a délutánt sikerült kedvesen eltölteni.

Forrás: BODOR ÁDÁM: *Vissza a fülesbagolyhoz*, Jelenkor Kiadó, Pécs, 1997. 74–77. p.

VAGY

Összehasonlító elemzés

Vesse össze a két alkotást a beszédhelyzet hasonlóságából kiindulva! Értelmezze a két alkotásban a vershelyzet szerkezetalakító szerepét, és mutassa be a képalkotás, költői gondolatmenet, szerkesztésmód sajátosságait!

<p>Tóth Árpád: <i>Elégia egy rekettyebokorhoz</i></p> <p>Elnyúlok a hegyen, hanyatt a fűbe fekve, S tömött arany díszét fejem fölé lehajtja A csónakos virágú, karsú, szelíd rekettye, Sok, sok ringó virág, száz apró légi sajka. S én árva óriásként nézek rájuk, s nehéz Szivemből míg felér bús ajkamra a sóhaj, Vihar már nekik az, váratlan sodru vész, S megreszket az egész szelíd arany hajóraj.</p> <p>Boldog, boldog hajók, vidám lengők a gazdag Nyárvégi délután nyugalmas kék legén, Tűrjétek kedvesen, ha sóhajjal riasztgat A lomha óriás, hisz oly borús szegény. Tűrjétek kedvesen, ha lelkének komor Bányáiból a bú vihedere* kereng fel, Ti nem tudjátok azt, mily mondhatlan nyomor Aknáit rejti egy ily árva szörny, egy – ember!</p> <p>Ti ringtok csendesen, s hűs, ezüst záporok S a sűrű napsugár forró arany verése Gond nélkül gazdaguló mélyetekig csorog, Méz- s illatrakománnyal teljülvén gyenge rése; Ti súlyos, drága gyöngyként a hajnal harmatát Gyűjtitek, s nem bolyongtok testetlen kincs után, Sok lehetetlen vágnak keresni gyarmatát Az öntudat nem úz, a konok kapitány.</p> <p>Én is hajó vagyok, de melynek minden ízét A kínok vasszöge szorítja össze testté, S melyet a vad hajós örült utakra visz szét, Nem hagyva lágy öbölben ringatni búját restté, Bár fájó szögeit már a létentúli lét Titkos mágneshegyének szelíd deleje* vonzza: A néma szirteken békén omolni szét S nem lenni zord utak hörgő és horzsolt roncsa.</p> <p>És hát a többiek?... a testvér-emberek, E hányódó, törött vagy undok, kapzsi bárkák, Kiket komisz vitorlák vagy bús vértengerek Rettentő sodra visz: kalózok s könnyes árvák – Ó, a vér s könny modern özönvizébe vetve Mily szörnyű sors a sok szegény emberhajóé: Tán mind elpusztulunk, s nincs, nincs közöttünk egy se, Kit boldog Ararát* várhatna, tiszta Nóé.</p>	<p>Jékely Zoltán: <i>Az ég játékai</i></p> <p>Két hant között heverésztem hanyatt, akárcsak amazok a föld alatt. Néztem az eget egy sírban is éber, kékszemű pilóta szemével, vagy mint volt tengerész, ki holtan is hajóhozó látóhatárra kémlel.</p> <p>A kőrisfa hegyében szólt a csíz, egy tollhíjas vén varjú fáradt szárnyal vitt ételt a fiának, fölötte egy csapat kóválygó gyurgyalag meg-megcsillant a napban, itták a fényt, emelkedének s hulltanak, örökkévalónak vélt pillanatban.</p> <p>És bámultam a zsenge lombokat, az égre tapadó sok zöld tenyérkét, melyek kétrétegnyedttuskók nevébe kérték jó záporért a magasságokat. S egy pillanatra láttam odafent a bicskaszárnyú vércsét – jaj a cinkének, ha kifent, öldöklő karmai elérték...</p> <p>És mindenekfölött sokat néztem a felhő-zarándokokat; toldott-foldott, szürkés-fehér csuhában bandukoltak, porosan és soványan, esőtvaró, bús szemektől kutatva, míg Rómájukba nem érnek, a Napba.</p> <p>Hát még az éjszaka be szép lehet nyaratszaka! Szerelmes pásztorlány hitével álméllkodni a csillagokra, találgatván: tüzük mit érlel, s fohászkodni forrón, dadogva; várni a Hold kelését, nézni, hogy tündököl százezer égi szépség, s mindaddig bámészkodni föl, míg egy szédítő pillanatban azt nem érzem, hogy mindez már alattam,</p>
--	---

<p>Tán mind elpusztulunk, s az elcsitúlt világon Csak míriád virág szelíd sajkája leng: Szivárvány lenn a fűben, szivárvány fenn az ágon, Egy néma ünnepély, <i>ember-utáni</i> csend, Egy boldog remegés, és felpiheg sohajtva A fájo ősanyag: immár a kinnak vége! S reszketve megnyilik egy lótusz szúzi ajka, S kileng a boldog légbe a hósín szárnyu Béke.</p> <p>1917</p>	<p>földöntúli csillaghalas tavakban, a mélyben zajlik és nem a magasban...</p> <p>Lám, lelkemnek mily kapukat nyitottam, mihelyt szemem az égre fordítottam! Hát még ha földrenézést abba hagyva, szemem felhőkön túli fényt kutatna! De mit láthatnak ezek itt a sírban, ha szemük odvában humusz s gyökér van –?</p> <p>1946</p>
---	--

Szómagyarázatok:

viheder: levegővel keveredett bányagáz

delej: mágneseesség

Ararát: az örmény hegyláncok kimagasló csúcsa, amelyen a bibliai vízözön elbeszélése szerint Noé bárkája megállt

Forrás: *Tóth Árpád összegyűjtött versei és versfordításai*. Osiris Kiadó, Budapest, 2000.. 125-127. p.

Jékely Zoltán összegyűjtött versei. Digitális Irodalmi Akadémia. Digitalizált Könyvek.

http://dia.pool.pim.hu/html/muvek/JEKELY/jekely00001_kv.html

		Maximális pontszám	Elért pontszám
I. Szövegértés		40	
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség	20	
	szerkezet, felépítés	20	
	nyelvi minőség	20	
Levonások	Helyesírási hibák	Levonható: 15	
	Íráskép	Levonható: 3	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

		Elért pontszám egész számra kerekítve	Programba beírt egész pontszám
I. Szövegértés			
II. Szövegalkotás	tartalmi minőség		
	szerkezet, felépítés		
	nyelvi minőség		
Levonások	helyesírási hibák		
	íráskép		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....